

LETO XI.

V LJUBLJANI 5. DECEMBRA 1941-XX

ŠTEV. 5

Dr. Rudolf Hanželič

Praznik mladosti

Kako skrivnostno bitje je človek. Večni nemir nosi v sebi in večni boj. Glas duše mu govori, da je za najvišje rojen. On ve, da je rojen za lepote duha in srca. Pa je kljub temu vse njegovo življenje nemirno nihanje med dobrim in zlim; ne le nihanje, često celo omahovanje tja, kjer sam sebe ne želi imeti nikdar. Zato ta razdvojeni človek tako proseče išče kraj sebe bitje, ki ni razdvojeno; išče življenje, ki bi bilo močnejše, kot je njegovo; išče bitje in življenje tako močno in tako silno v svojih lepotah in v svojih višinah, da bi se ob njem dvigal tudi še tako omahujoč, tavajoč, v boje pogreznjen človeški otrok.

To nam je Brezmadežna. Že milijonom lepih duš je bila opora, že sto milijonom razbičanih duš je bila zvezda vodnica skozi temne viharje k jasninam in lepotam življenja. Bila jim je v vstajenje.

Le za trenutek obstoj s svojim duhom ob podobi Brezmadežne, ob njej, ki je bila brez greha, vsa čista, ponižna, dekla Gospodova. Ali ti ne govori tvoja mladost, da je le v tem prava in edina veličina in polnost tudi mladega življenja? In če se skušaj poglobiti v podobo Brezmadežne, začutiš v sebi nekaj več, kot le spoštovanje in občudovanje. Skrivnosten nemir te zajame, ker si v samem sebi odkril močan klic svoje mlade narave: tudi ti si klican k istim višinam, k istim lepotam življenja in le v takem življenju boš našel košček miru, resnično svobodnost, moč in čast svoje mladosti. In če si imel v sebi kaj krepke vere v zdravje in pristnost tega klica svoje mladosti, če si se v proseči in zaupni molitvi zatekal k njej po pomoč, ti je bila Brezmadežna v vstajenje. Zmogel si v sebi ustvariti življenje lepo, mogočno, svobodno, bogato dovolj za te in bogato dovolj tudi za druge. Še drugi so rastle ob tebi v novo življenje, celo oni, ki mogoče že niso več verovali v zmago dobrega, božjega v sebi.

Ob Brezmadežni so doživljali svoja vstajenja ne le manj preizkušani, ne le boreči se, tavajoči in omahujoči, ampak tudi padli, zgubljeni. Ob Brezmadežni so rastle v svoja vstajenja zlasti Avguštni in Magdalene vseh časov. Kajti tudi v najbolj izgubljeni in zapuščeni duši še vendar živi

vsaj iskrica božjega, živi vsaj skrito spoštovanje kreposti in moči in vsaj pritajen klic duha in srca po takim življenju. Zato doživljajo prav take zrušene duše v sebi najtežje razkole, najgloblji nemir in nesrečo. Zato tem bolj nemirno iščejo ob sebi življenje, ki je brez razkolov in greha in močno in lepo dovolj tudi zanje, za vstajenje njihovih duš. O koliko takih nesrečnih je že ob Brezmadežni našlo moč za svoje vstajenje.

Zato je praznik Brezmadežne praznik sleherne duše. Je to praznik zlasti tvoj, mladi rod, ki nosiš v sebi bojev največ, največ nemira in hrepenjenja k višinam. Praznik Brezmadežne bodi svet zlasti vam, ki ste si slovesno izbrali Brezmadežno za zvezdo vodnico svoje mladosti.

Giovanni Papini

Živi ogenj

N. Pirnat

V tihoti nazareškega mesteca je Jezus opravljal svoje vsakdanje delo; Jožefu je pomagal pri tesar-skih poslih. V puščavi ob reki Jordanu pa je v onih dneh govoril Janez Krstnik.

Zadnji prerok je klical Jude k pokori. Oznanjal je, da se približuje božje kraljestvo, napovedoval je Odrešenikov prihod, krščeval je spokornike, da bi z zunanjim oblivanjem opozoril na notranje, dušno očiščevanje. V oni žalostni dobi je judovsko ljudstvo bilo brez kralja, brez edinosti, raztreseno po raznih krajih izven domovine; žalovalo je za davnimi časi in hrepenelo po Odrešenikovem prihodu, ki bo nastopil svoje kraljevanje v novem Jeruzalemu. Judeja je bila nezadovoljna z novimi oblastniki. Zatirali so jo cestninarji, pismarji in farizeji; kljub temu pa je v srcih preprostih ljudi živela močna vera v boljše in lepšo bodočnost. Zato so množice slišale glas Janezov in prihajale k Jordanu, kjer je gorel živi ogenj.

Janezova osebnost je bila pripravna za pridobivanje ljudske množice. Nikdar se ni bril, vina in opojne pijače ni pil, poznal je samo ljubezen božjo. Opasan je bil s pasom, oblečen je bil v velblodjo kožo. Telo zagorelo od močnega južnega sonca je bilo utrjeno proti raznim vremenskim nepravilnostim. Njegova hrana je bila preprosta: kobilice in divji med. Glas njegov se je mogočno razlegal po krajih ob Jordanu.

Dan za dnem je govoril o bližnjem Odrešenikovem prihodu. Prihajali so preprosti in ošabni, bogati in revni, ponižni kmetje in ošabni farizeji. Za vsakega je imel primerno, ljubeznivo besedo. Samo do farizejev je bil strog, ker je spoznaval njihovo ošabnost: »Gadja zalega, kdo vas je zagotovil, da ubežite prihodnji jezi? Obrodite torej vreden sad pokore, in nikar ne govorite sami pri sebi: Abrahama imamo za očeta, Zakaj povem vam, da more Bog iz teh kamnov Abrahamu otroke obuditi. Zaprli ste se v kamnite hiše, kakor se skrivajo kače pod kamenjem; v svojem sreču ste trši kakor vsak kamen. Vaš razum je popolnoma okamnel; okamnelo je tudi vaše sebično srce... Siromak je prosil za kosček kruha, dali ste mu kamen v roke; kamen ste vrgli v onega, ki se je manj pregrešil kakor vi... Vi, farizeji in saduceji, ste kamniti kipi, ki vas bo premagal samo ogenj.

Voda je za vas premalo. Vi ste dušo in telo človekovo spremenili v kamen. Zato mi dosti, če se samo okopljete v Jordanu. Spremeniti morate svoje mišljenje! Če tega ne boste storili, vas bo spremenil v pepel Oni, ki bo krščeval z ognjem.« Ljudje so ga tedaj vpraševali: »Kaj naj torej storimo?« On jim je odgovoril: »Kdor ima dve suknji, naj eno podeli tistemu, ki je nima; in kdor ima jedi, naj ravna enako.«

Prihajali so cestinarji, vojaki in drugi ljudje. Vsakomur je povedal primerno besedo za njegovo življenje. Prišli so končno odposlanci iz Jeruzalema in so ga spraševali, če ni morda on Kristus. Odgovoril jim je: »Nisem. Jaz sem glas vpijočega v puščavi. Za menoj pride močnejši od mene, in jaz nisem vreden, da bi mu odvezal obuvalo z njegovih nog. Nisem Kristus; za menoj pa pride Oni, ki vas bo krstil s Svetim Duhom in z ognjem.«

Med tem si je privezoval obuvalo na noge v Nazaretu nepoznani Delavec, da bi odšel v kraje ob Jordanu. Bilo mu je trideset let. Prava in primerna doba, da prinese hrepencelemu ljudstvu ljubezen in mir.

Živi ogenj je razplamtel srea ponižnih ljudi in jih pripravil za nebeško kraljestvo.

Živi ogenj iz okolice Jordana, sežigaj, kar je v nas trdega in okamnelega!

Alma

Na razpotju

*Bila je noč, temna in brez zvezd.
ko stala sem na razpotju — sredi cest.*

Kam naj korak svoj usmerim?

*Svet veselje kaže mi svoje,
sladko vabi za seboj,
a zakriva svoje temne boje,
in zakriva solz — nebroj.*

*Pa mi pravilo je mlado hrepenenje:
Le po rožah gre se skozi življenje —
in nikoli ni dejalo:
Rože često skrivajo — trpljenje.*

Kje, ah, kje moj cilj blesti?

*Ponuja svet mi čašo,
do roba polno: uživanje sladkih
in omam brezskrbnih.
Samo požirek — mar potem
do cilja svojega dospem?*

*Zabave, kino, gledališče —
s hrupnim veseljem prečute noči —
to pestra je slika življenja!
Je potem vredno, da človek živi?*

Noč je temna in zvezd na nebu ni ...

*V duši ustvarila sem si tedaj
blestečih vzorov stotero,
a hitro ugasnil je njihov sijaj,
da vanje zgubila sem vero.*

V brezvezdnih nočeh iskala sem svet.

*V dvomu boleznem so ustnice drhtele,
k Brezmadežni — je velelo srce mi,
k Njej zbegane misli so pohitele,
v Njo uprlo se dvoje — je solznih oči ...*

*»Marija, Tebi izročam vsa hrepenenja,
svojo mladost in vse želje srcá,
vodi me k Viru Večne ljubezni,
da bom živela samo za Boga.«*

*Kraljica nebes se je nežno sklonila
k otroku, ki stal je v temni noči
zapuščen in brez pomoči — sredi cest ...*

— — — — —
*Zdaj je noč jasna in zvezd sije nebroj.
Našla sem pot, ki vodi k Življenju,
vseh vzorov — Brezmadežna — je edini
vzor moj!*

Sveta si zemlja

»Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti!«

Župančič: Duma.

III.

Na Trško goro

Trška gora! Ni visoka, kakor na Dolenjskem sploh ne dobiš visokih orjakov. Le 429 m nad morjem se dviga in je oddaljena od Novega mesta poldrugo uro. Dviga se med trsjem in trtami; poglej na desno, poglej na levo, poglej podnožje, poglej ozadje — povsod le trta in trsje, spomladi vse v cvetju in vonju, jeseni vse obloženo z grozrdjem. In sredi tega bogastva kraljuje najbogatejša — Kraljica Marija! Zato ni čudno, če si je dolensko ljudstvo ravno Trško goro izbralo ne samo za božjo pot, marveč tudi za velike verske shode in prireditve.

Kako sijajen je bil Kmetski dan spomladi leta 1927; kako obiskan dan Katoliške akcije dolenskih mož in fantov; kako navdušenje, ko se je tu zbralo nad 800 Marijinih deklet; kako živahno leta 1935, ko so prihтели sem otroci cele novomeške dekanije k svojemu evharističnemu slavlju! In pobožnosti! Koliko maš se opravi vsako leto na tej gori! Od blizu in daleč prihajajo posamezni duhovniki, kakor tudi cele skupine. In redni shodi! Posebno velika sta na Veliki in Mali Šmaren.

Pa procesije! Leta in leta že hodi v nedeljo po sv. Urhu iz Prečne procesija, ki je bila uvedena, ko je bila velika nevarnost, da živali uničijo poljske pridelke. Tudi Novomeščani so včasih vsako leto tisti teden po Malem Šmarnu v procesiji romali na goro v spomin na strašne čase v l. 1836, ko je župnija, ki je štela manj kot 1550 duš, imela 147 mrličev. Zdaj je ta procesija sicer opešala, a kapiteljski gospodje še vedno opravijo takrat na gori po dve maši.

Še in še bi lahko pripovedovali, a vse naše besede bi le eno poudarjale, da je zaupanje v Trškogorsko Marijo Dolenjecem že kar v meso in kri prešlo in si skoraj ne moremo misliti večje pobožnosti do Marije brez — Trške gore!

K. Čerin, prošt, Novo mesto.

*

Trška gora! Ti ponos šentpeterske fare, ti srce novomeške doline, ti dragulj naše Dolenjske! Kateri Dolenjec je še ni videl, kateri slovenski človek bi je rad ne poznal!

Trška gora slovi predvsem kot božjepotna postojanka. Ze nad 500 let hodijo nanjo romarji od blizu in daleč častit Marijo in jo prosit pomoči v stiskah. Priča temu je Valvasor, ki ve med drugim povedati tudi to, da je leta 1634 neka hroma ženska iz Karlovca v tej cerkvi po opravljeni pobožnosti hipno ozdravela.

Prvotno je stalo na Trški gori le znamenje Matere Božje. Čez čas so na tem mestu pozidali cerkev. Sedanjo prostorno cerkev je postavil leta 1620 stiški opat Jakob Reinprecht, posvetil pa jo je Reinald Scarlichi, takratni škof tržaški.

Leta 1756 je bila lepi renesančni stavbi prizidana kapela sv. Izidorja. Kako je prišlo do tega prizidka? Narodna pravljica pripoveduje, da je v treh župnijah — šentpeterski, šmarješki in prečenski — razsajala tako huda živinska kuža, da je v njih malodane skoraj vsa goveja živina poginila. Da ne bi v prihodnje nikdar več tako huda nesreča zadela teh krajev, so imenovane tri fare prizidale kapelo, posvečeno sv. Izidorju.

Mogočna tvorba je v renesančnem slogu izdelani veliki oltar, ki je v njem kip Marije Device z Jezuščkom v naročju.

Trška gora si zadnja leta sem vedno bolj osvaja tudi srca izletnikov. In po pravici! Saj jim nudi krasen razgled — zlasti proti jugovzhodu, tja do štajerskih gričev in hrvatskih ravnin — in, kar je v poletni vročini morda še bolj zaželeno — dobro kapljico, čeprav ne vedno tako sladko kot poje narodna pesem.

Fr. Vovko, župnik, št. Peter pri Novem mestu.

*

*Sladko je vince
s Trške gorice
lepo rumeno
barvo ima ...*

Narodna.

*

Ko Cerkev obhaja praznik Marijinega rojstva, obišejo Trško goro pobožni romarji iz vseh krajev Dolenjske, Bele krajine in celo Štajerske. Pod Marijinim plaščem je za vse dovolj prostora...

Kar je otrok, najraje ostanejo pri »Mariji pod korom«. Ta Marija je lepša. Z zlatom vezeno obleko ima in otroke tako prijazno gleda. Pred njo kleči pastirček Izidor. Ali so otroci tedaj sploh še v cerkvi? O ne! Na zeleni trati so! Bele ovčke se pohlevno pasejo okrog njih in lepa Gospa jih gleda in se jim smehlja.

Pred leti so novomeške gospe darovale tej Mariji novo obleko. Ko so jo šmihelske sestre vezle, sem rada prihajala k njim, da sem jim vdevala šivanke in podajala zlate niti. V otroški ljubezni sem želela, da bi bila Marijina obleka čim lepša. Tudi pastirček Izidor je takrat dobil nove hlače in klobuk s širokimi kraji.

Ljudje vedo povedati, da so Marijin kip izpod kora že večkrat prenesli v glavni oltar, a je Marija sama na čudežen način prišla nazaj na stari prostor; zato je še danes pod korom.

Na predvečer praznika smo takrat še »igrali vrtec«. Ko so se prižgale prve zvezde na nebu, smo se razvrstili po pobočju. Večji fantje so spredaj nosili križ, mi pa smo peli, peli, da se je pesem razlegala daleč v dolino. V rokah so nam trepetali drobni plameni voščeni sveč in vsak plamenček je bil utrip ljubečega srca. Šele pozno smo se s starši porazgubili po bližnjih vinogradih, kjer smo prenočili. Nekateri pa so ostali vso noč v cerkvi. Marsikatera ženica je zadremala na kamnitnem cerkvenem tlaku, kajti prišla je od daleč in z njo tiha skrb za otroke, polje, vinograd...

Tako je bilo leto za letom, letos pa nam je stiskala srca groza in skrb. Ni bilo »vrtea«, ni bilo večerne pesmi, bila je le skoraj jokajoča tožba, ki se je združila z duhovnikovo molitvijo izpred oltarja:

»Svojim služabnikom, prosimo, Gospod, nakloni dar nebeške milosti, da ki nam je porod blažene Device postal začetek zveličanja, nam tudi slovesni spomin Njenega rojstva prinese rast miru...«
Novomeščanka.

*

Za novomeške študente je bila Trška gora »skrivališče razbojnikov in zakonolomcev«. Sicer so tisti stari, tradicionalni, »pravi dolenjski« študentje, ki so prebili toliko lepih ur ob vinu, že večji del izumrli, ko sem študiral v Novem mestu. Vendar si nekaj ostankov še našel. Ti so se ob sobotah umaknili izpred oči profesorjev in so se zatekli v varno naročje Trške gore. (Koliko zahvalo smo dolžni skoraj vsi slovenskim gričem in goram!) Katehet je zato zaman iskal breške študente pri Murnu v gostilni ali pa pri Rezki ob kartah. Take sobotne popoldneve so »vsi nabirali rastline za herbarij«.

Najprivlačnejša je bila Trška gora za novomeške dijake v jeseni, ko grozdje zori. Odkar pa se je šestošolec Janez vrnil v večerni mrak dolenske metropole s šibrami in ščetinami v bedru, od takrat je bilo mnogo romantike in pesniških doživetij uničenih. Zdi se, da so tiste dni vsi mladi pesniki in pisatelji zapustili novomeško gimnazijo.

Leta 1928. je novomeška dijaška organizacija »Vesna« zborovala pod starodavno lipo, ob cerkvi na Trški gori. Kjer pa je v počitnicah več študentov skupaj, tam ne manjka smeha, niti pesmi in vriska. Manjka pač spanja!

Na Trški gori niso samo vinogradi in zidanice. Malo dalje od cerkve so tudi lepe, velike košenice. Tisto poletje so sušili seno tam gori. Polno je bilo kopic na strmem bregu. Čudovito sladko sem spal v eni izmed njih. Sredi noči sem sanjal, da se kopica z menoj vred vali z brzino 50 km v dolino. Zakrilim z rokami, pogledam — sanje so bile resničnost! Novi tovariši so bili prišli na zborovanje. Ko so zvedeli, kje spimo, so nas na svojevrsten način pozdravili. Ko sem se zavedel, kaj se z menoj godi, sem videl, da je ves hrib oživel. Vse kopice so se vrtele in pomikale druga ob drugi in druga preko druge v dolino. Nad nami pa se je smejala svetlo, zvezdno nebo, naši najboljši prijatelji pa so ploskali tej svojevrstni dirki izven konkurence. Smejala pa se je gotovo tej veseli mladosti tudi trškogorska Marija. —in.

*

Prihodnjič gremo na Zaplaz! Prispevke do Novega leta.

Pošljite poročila o proslavah 8. decembra!

Zakaj toliko trpljenja

(K zadostilni pobožnosti prvih petkov.)

»Pogledati pa je treba, ljubljeni bratje, resnici na dno. V črni temi hudega preganjanja ne sme biti naš duh in čut tako oslepel, da ne bi imel prav nobene luči in svetlobe več, s katero bi spoznal božjo voljo. Če se spozna vzrok poraza, se najde tudi zdravilo za rane. Gospod je hotel, da se njegova družina preizkusi... in dasi bi za svoje grehe kaj hujšega zaslužili, je usmiljeni Gospod vse tako vodil, da se nam to, kar se je zgodilo, zdi bolj preizkušnja kot preganjanje.

Vsi so na moč množili imetje in, pozabivši, kako so verniki nekdaj za apostolov ravnali, z nenasitnim pohlepom se trudili, da bi si več in več pridobili. V duhovnih opravilih ni bilo več vdane pobožnosti, v službah ne polne zvestobe, v dejanjih ne usmiljenja, v življenju ne strogosti. Moški so negovali brado, ženske lepoticile obraz, pačile oči in lažnivo barvale lase. S prevejanimi zvijačami so zavajali srca preprostih, z zvitimi nakanami zapletali brate v zanke. Z neverniki so sklepali zakone, ude Kristusove dajali onečaščati poganom. Niso samo lahkomišelnostjo prisegali, marveč prisegali celo po krivem, predstojnike z naduto ošabnostjo prezirali, s strupenim jezikom se med seboj preklinjali, z zakrknjenim sovraštvom živeli med seboj v neslogi...

Če smo bili taki, kaj ne bi bili zaslužili za te grehe! Saj je božja sodba že davno vnaprej posvarila in dejala: »Če bodo zapustili mojo postavo in se ne bodo ravnali po mojih sodbah, če bodo skrunili moje pravice in se ne bodo držali mojih zapovedi, bom s šibo obiskal njihove hudobije in z bičem njih pregrehe.« (Ps 88, 31—33.)

Tako je pisal svojim vernikom veliki Afričan, kartaginski škof sveti Ciprian po Decijevev preganjanju l. 250. Njegova pisma se berejo kot bi bila pisana za naš čas. Kupi za svojo knjižnico ali vsaj beri: Izbrani spisi svetega Cecilija Cipriana. Poslovenil, uvod in pripombe napisal dr. Fr. Ks. Lukman. Založila Družba sv. Mohorja v Celju, 1958.

Franc Koretič

»Marijo sem srečal . . .«

Bil sem v Lurdu, kjer sem včeraj preživel najlepši dan svojega življenja. Po maši sem šel k votlini. To je majhen košček neba, v katerem sem zgledeval Devico, ki je navdala mojo dušo z neizmerno srečo, notranjo tolažbo in rajskim veseljem. Vse to se živo občuti, a se ne da izraziti z besedami. Ah ne! Ko sem dvignil oči proti nebeški Materi, sem ugledal pri njenih nogah bolnico, ki je ležala v vozičku; s prekrižanimi rokami je molila rožni venec. Ta prizor me je še bolj ganil: kakšna vera, kakšno upanje! Moje srce se je vžgalo in pričel sem se prav pristrčno pogovarjati z našo Materjo . . . Bil sem torej v Lurdu . . . Nisem videl ne Kalvarije, ne reke Gava, ne mogel bi Ti povedati, kakšna je bazilika. In vendar je resnica, da sem bil v Lurdu. A zame je romanje v Lurd pomenilo: srečati svojo nebeško Mater, govoriti z njo ter jo prositi milosti. Srečal sem jo, govoril z njo ter jo prosil . . . Moje potovanje po morju ne bo več tako težavno, Marija mi je povedala. Mati božja v Lurdu me je okrepila in mi dala poguma . . .«

Fr. Kralj, Cirilov dom

Sveti utrinki iz dolgega pisma, ki ga je poslal iz Marijinega mesta mladi mehiški mučenec p. Mihael Pronekemu španskemu patru, ki mu je omogočil romanje v Lurd.

»Bil sem v Lurdu . . . Marijo sem srečal . . . Govoril sem z njo . . . Prosil sem jo . . .«

Ali veš, da tudi Ti, ki hodiš po lepi in sveti zemlji slovenski, neštetokrat srečaš Marijo? Samo vidiš in ne spoznaš je ne in greš tjavendan mimo nje. Njen otrok si, pa je še pozdraviš ne.

Z Brezmadežno se boš zopet srečal te dni. Pokloni se ji tudi letos kakor si se ji poklanjal druga leta! Morda ta poklonitev ne bo na zunaj tako slovesna, pa naj bo tembolj slovesna in vdana v srcu. Ko se boš srečal z Brezmadežno, upri oko svoje mladosti visoko v idealne višine. Prosi jo prave življenjske modrosti. Tiste, ki gleda delo na zemlji pod vidikom večnosti in motri življenje kot vigilijo večnega praznika. Brezmadežna je sedež te modrosti. V večnosti je pogled njenega uma, v večnosti utripi njenega srea. Odtod njena moč, da je Kraljica najmočnejših.

Življenje zahteva volje. Moralno življenje terja pravno trdne in močne volje, saj нравni boji so izmed najhujših. Idealnega dela ni brez volje, ki je vajena žrtve in voljna potrpljenja. Brezmadežna žari od sončno čiste značajnosti in doslednosti. Ko se boš letos srečal z njo, prosi jo, da bi se tudi v Tvojo dušo prelila moč nadnaravnih sil, a da bi z njimi vsekdar delovala tudi Tvoja volja!

Mnogotero življenje je že uničila strast. Pokopala je upe, zdrobila moč telesa, strla duha. Ko se boš srečal z Marijo, jo prosi, da bi ob njenem brezmadežnem sijaju za vse življenje prepojilo Tvojo mlado dušo prepričanje, da je nenravnost strašna, pogubonosna, da, edino zlo. Ognja žar, v mladostnih dneh vnetega, neugasne do življenja zadnjih dni...

Želim, da bi tudi letos obhajal 8. december z vsem ognjem svojega mladega srca in da bi zvečer zapisal v svoj dnevnik: »Tudi leta 1941 je bil lep 8. december. Ta dan je pomenil zame: srečati Brezmadežno, govoriti z njo... prositi jo milosti... Srečal sem jo... Govoril sem z njo... Prosil sem jo... In zdaj vem, da moje potovanje ne bo več tako težavno. Marija mi je povedala. Pa me tudi okrepila in mi dala poguma...«

DUH IN ŽIVLJENJE MARIJINE KONGREGACIJE

Harasser - Pogačnik

APOSTOLAT

V marsikateri kongregaciji, celo v celih deželah prevladuje še vedno napačno naziranje, da je kongregacija izpolnila vso svojo nalogo, če goji versko življenje. Pravila pravijo drugače.

Vsak kongreganist mora biti apostol. Tudi navadni delavec, preprosta kmečka deklica, tudi gojenec v zavodu, tudi šolar. A apostol na svoj način, kakor mu stan dopušča, apostol v svojem krogu!

Pravila sama nalagajo kongreganistom trojno apostolsko dolžnost:

1. Naj rešujejo duše — to je, naj uče nevedne, podpirajo omahujoče, svare tiste, ki so v nevarnosti, iščejo zgubljene in jih vodijo nazaj na pravo pot, molijo za duhovne slepce in zakrnjence, izposlušujejo umirajočim milost svetih zakramentov.

Iz tega je razvidno, da zdaleč ni v duhu Marijine kongregacije, če se imajo kongreganisti za boljše od drugih ljudi, če bi otroke tega sveta in grešnike prezirali. Nasprotno, z apostolsko ljubeznijo naj se sklanjajo k blodečim in jih skušajo dvigniti iz blata in prahu, naj se zanje v ljubezni in potrpežljivosti zavamejo in iz ljubezni zanje molijo.

2. Naj duše posvečujejo — z molitvijo, zgledom in besedo naj dobro vplivajo na druge, mlačne spodbujajo h gorečnosti, mrzle ogrevajo za dobro in dobre vzbujajo k še večji gorečnosti. Sem spada tudi širokosrčna podpora dobrih del in društev.

3. Naj branijo Cerkev Jezusa Kristusa pred napadi brezbožnih ljudi — to je apostolat poguma, borbe, odločnega nastopa za božje pravice. Kongreganist mora biti »miles Christi«, vojak Kristusov!

V javnem in vsakdanjem življenju se sveta vera, Cerkev in njeni služabniki tako često napadajo. (Kongreganist pri tem ne sme biti le nakoval, temveč kladivo naj bo!) Naj nikar le potrpežljivo ne zapira ust, temveč brani naj preganjano in obrekovano Cerkev. Pogumna vera je za kongreganista dolžnost! Ljubezen do Cerkve pa je bila v vseh časih posebna krepost kongreganistov.

Vidimo, da je vendarle lepo biti kongreganist, otrok Marijin! Marija kliče svojega otroka v kongregacijo, da bo tam posvečen v apostola in vzgojen za reševalca duš, za dušnega pastirja. Kongreganist se nikakor ne vsiljuje, kadar skrbi za duše v svoji okolici. To je njegov poklic in njegova dolžnost. V kongregaciji jim je bilo izrečeno poslanstvo, da delajo v Gospodovem vinogradu.

Karel Mausser **Ob večernem premišljevanju**

*Nocoj je moja duša kot oltarni prt
od večne luči obsijan;
nocoj je moja duša kot spokojen vrt
z visokim zidom krog in krog obdan.*

*Nič več ni bojev. Čas polzi
kot nit svilena skozi prste,
skoz mojih belih, misli prste
Gospodov tih šepet drhti.*

Peter Kovačič

Obisk v opatiji „Marije Rešiteljice“

»Najizrazitejši zastopnik srednjeveške mistike je sv. Bernard. Bil je velik organizator redovnega življenja, ognjevit govornik, plodovit pisatelj in pesnik. Iz njegovih pesniških stihov veje dih nežne, globoko občutene ljubezni do Zveličarja in Matere božje. Kdor se hoče vtopiti v skrivnostno lepoto srednjeveške liturgije, kakor se je ohranila pri redovnih bratih sv. Bernarda, pri cistercijanih, ta naj o priliki obišče patre trapiste v Rajhenburgu.«

»Napravimo skupen obisk! Čimprej. Saj greste z nami?« In šli smo. Ljubeznivi gostitelj p. Tomaž nas je pričakoval že pri velikih vhodnih vratih. Na grajskem dvorišču se pozdravimo z Marijo Rešiteljico, ki gleda na nas z nebeško milim obličjem iznad starega vodnjaka.

»Naša hiša je dom miru. Kdor od nas mora po opravih ven v svet med ljudi, govori, sicer pa molčimo. V samostanu samem se sliši največ le moj glas. Sprejemam goste. Sami med seboj se sporazumevamo z znamenji. Kljub temu se vsakdanje delo opravlja gladko in brez ovir. Jezik se nam razveže v kapeli pri skupni molitvi.« Zmajevali so z glavami naši zgovorni dijaki in začudeni gledali v zmrtničeni obraz očeta Tomaža.

»Najprej stopimo v kapelo h konventni sv. maši.«

Sledili smo tiho za patrom vodnikom. Onemeli so dijaki pred korom zbranih menihov. Od glave do tal so zagrtnjeni v nežne volnene bele halje s širokimi rokavi. Pred njimi so na pultih odprte ogromne knjige z debelo tiskanim tekstom in notami. Mehko se zlivajo po tesni kapeli njihovi ubrani glasovi. Zdaj pa zdaj se dvignejo, potem pa spet sklonijo globoko do tal. Ali se čutijo še na zemlji, ali pa dvignjene med nebeške zборе, saj njihov pogled je odmaknjen vsemu zemeljskemu in minljivemu? Kdo bi ne dojel popolne povezanosti med vzvišenim darom na oltarju, duhovnikom darovateljem in zbrano družino, ki moli in prepeva! Preprostost in veličastvo te liturgije pripogiba kolena k tlom, srea pa dviga v višave. Kdo bi pozabil na melodije Marijine antifone »Salve Regina«, zlasti na srčne vzdihne, s katerimi jo je — kakor pravi staro izročilo — zaključil sv. Bernard!

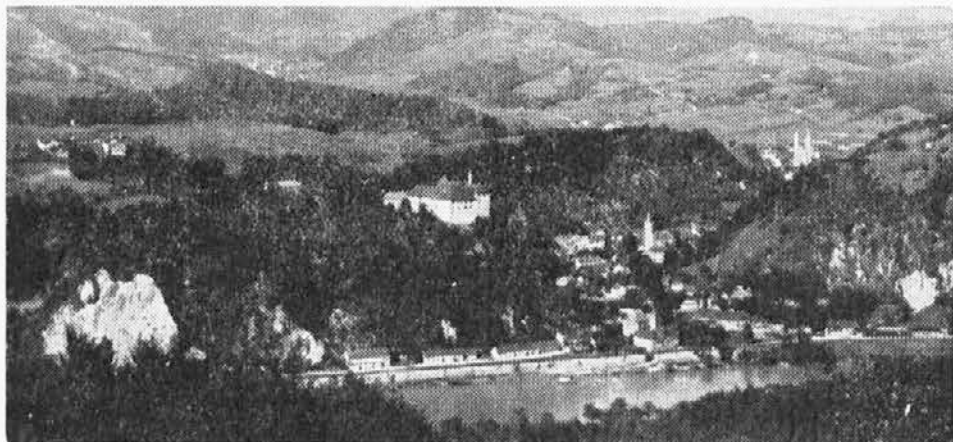
Sveta maša je končana. Dijaki hite izpraševati. »Zakaj so te knjige tako obsežne?« »V njih ni samo liturgija svete maše, marveč tudi ves oficij, ki ga dan za dnem skupno molimo in prepevamo,« razlaga p. Tomaž. »Kaj pa pomeni tista lesena skrivljena palica tam ob prvem sedežu?« — »To je znak opatove oblasti in časti. Ali se spomnite iz zgodovine, da so v fevdalnih časih ljudje najrajši tlačanili samostanom ter rekali, da je dobro bivati pod krivo palico. Drugi znak, ki ga nosi naš predstojnik, je lesen križec na prsih.«

V knjižnici nas je pozdravil s smehljajočim se obrazom prileten pater, ki je tekom štiridesetih let po večini sam uredil veliko zbirko knjig v vseh mogočih jezikih. Kako so strmeli dijaki, ko jim je skromno izjavil, da teh knjig ni le vezal, temveč se seznanil tudi z njih vsebino, ker obvlada vse te jezike, da je profesor, ki predava domačim bogoslovcem ali pa poučuje gimnazijce. Za spomin

nam je izročil nekaj izvodov latinske pesmi, ki jo je zložil za petdesetletni jubilej samostana l. 1931. Letos bi samostan obhajal zlati jubilej, od kar je bil povišan v opatijo.

V spalnicah so nekaj časa dijaki suvali drug drugega, nazadnje pa se je le eden opogumil in vprašal patra: »Ali ne spite v rakvah? Ljudje pravijo tudi, da se pozdravljate med seboj vedno z ‚Memento mori‘. Ali res?« — »Poglejte naše postelje! Navadne slamnjače na zidanem podstavku in volnene odeje. Postelja je od postelje ločena s tankim zidom. Vsi spimo v takih prostorih. Malo tesni so za vse. Kje vidite krste? Še po smrti nas polože v zemljo kar v habitih brez krste. S pozdravom se ni treba spominjati na smrt, saj vendar iz vsega našega življenja diha hrepenenje po večnosti.«

Še zdaj imam pred očmi svoje globoko zamišljene dijake, ki poslušajo z napeto pozornostjo našega patra, ko jim v kapiteljski sobi ob opatovem sedežu razlaga zgodovino redovništva od sv. Benedikta, sv. Roberta, sv. Bernarda ter trapistovske reforme tja do naselitve francoskih redovnikov v nekdanjem viteškem gradu nad Savo. »Kontemplativno redovno življenje ni izguba za človeštvo. Mi ne živimo za to bedno zemljo, marveč smo namenjeni v nebesa. Ali ni torej

potrebno, da med množicami, ki imajo le zemeljske skrbi, vsaj mi vežemo zemljo z nebesi? Kdor med vami čuti poklic za naš življenjski ideal, naj zvesto moli, da ne bo zgrešil poti v ta dom miru. Vrata so mu odprta, z veseljem ga bomo sprejeli.« Tako je preprosto, a učinkovito zaključil pater Tomaž.

»In tu je naša obednica. Vsi imamo enako pogrnjeno in vsem se enako postreže. Mesa ne uživamo nikoli. Tlak je kamnit. Tu in v spalnicah nikdar ne kurimo. Kdo bi torej dolgo ostajal v teh prostorih in se vdajal lagodnosti ali prijetnim užitkom?« Dijaki so začudeni kazali in vzklikali: »Glejte, same lončene vrče imajo, pa lesene krožnike, vilice, žlice, pokrovke in kako preproste kovinaste skledice! To pa ni za nas. Kdo bi tu vzdržal? Samo olje, maslo, sir, pa nikoli mesa? P. Tomaž, ali tudi gostom tako postrežete?« — »Če izrečno žele, da. Sicer pa nudimo gostom v gostišču ob vhodu v grad običajno hrano, tudi meso. In če mi pridemo iz samostana med ljudi, smemo prav tako uživati tudi mesne jedi.«

V gostišču smo poskusili izvrsten trapistovski liker. »Kako se pa to izdeluje?« — »Te skrivnosti niti mi vsi ne poznamo.« — »Ali bi si tovarne ne mogli ogledati?« Pater je vedoma preslišal vpraševanje ter nudił čokolado v najrazličnejših zavojih in razstavil brošure in knjige.

»Živimo se od posestva ter od izdelkov destilacijske in čokoladne tovarne. Za delo primemo vsi od opata do najmlajšega brata laika. Razume se, da imamo v hlevih in na polju tudi mnogo hlapcev in dninarjev. Pokazal vam bom še naša gospodarska poslopja.«

Hiteli smo za patrom mimo nove hiše za klerike in skozi lep drevored do obzidanega pokopališča. Vsi grobovi so enaki. Krase jih preprosti križi. Že itak vsi prevzeti od duha skromnosti in zatajevanja, ki preveča trapistovsko redovno življenje, smo pod dojemom smrti in njenega popolnega izenačevanja docela klonili in nemi zrlji na veliko razpelo sredi grobov, v katerega podstavku je shranjeno srce ustanovitelja samostana.

Potem ko smo videli ogromne hleve in skednje, je bila slika samostanskega gospodarstva zaključena. »Tam za hribi so še naši vinogradi,« se je nasmehnil p. Tomaž, »obiskali jih bomo na jesen.«

Poslovili smo se od opatijske ter odhiteli v obiske k baziliki Lurške Marije. Kje tavate, moji dijaki, in kdaj se povrne spet mir za tvoje ozidje, opatijska Marije Rešiteljice?

Ludovik, učiteljščnik

Križ v gozdu

V srečo gozda je stalo razpelo. Razpelo, kakršnih je mnogo na razpotjih sredi slovenskih gozdov. Vsako jutro je prišel k razpelu, precej razjedenem od časa, star, upognjen mož. Dedek, z vivčkom v ustih, s čelom razbrazdanim zaradi starosti; zdelo se mi je, kot da bi bila v vsaki njegovi gubi stara bajka ali pravljica. Bajk in pravljic v teh gubah res da ni bilo, a vsaka guba je pomenila eno, morda dve veliki življenjski preizkušnji. Prišel je torej dedek k razpelu, vzel vivček iz ust, ga iztrkal, spravil, se odkril in pregibaje ustnice začel moliti.

Vprašal sem ga nekoč, zakaj mu je prav to razpelo tako ljubo, zakaj ne hodi k razpelu, ki je bliže vasi. Dedek me je pogledal, gubice so se mu razlezele v nežen starčevski smehlaj, pa mi je odgovoril: »Tak, če že hočeš, pa ti povem. Bil sem nekoč prav takle navihaneec, kot si ti. Imel sem boje, kot jih imaš ti in jih ima prijatelj tvoj, kot jih imate vi mladi vsi. Premalo sem imel vere, premalo zupanja v Boga; zabredel sem. Sel sem v tujo deželo, hotel pozabiti na dom in na Boga.

Ni šlo. Nisem mogel pozabiti na dom, kaj še na Boga. Vrnil sem se. Prišel sem že v bližino rojstne vasi, ko se je sprostila poletna nevihta. Udarjalo je v drevesa, rožnati bliski so potrepetavali na nebu. Prišel sem mimo tega razpela. Ozrl sem se vanj. Križani me je gledal tako žalostno, tako milo, da se nisem mogel ustavljati. Pokleknil sem na razmočena tla in molil z vsem srcem: Verujem... Da, veroval sem.« Hipec molka. Nato si je dedek prižgal vivček, mi pokimal in dejal: »Tako je to, viš.« Odšel je.

Gospod, pokaži tudi meni in nam vsem, ki smo potrebni, pokaži razpelo sredi gozda, da se bo sprostilo iz naših src: »Verujem...«

Rogelj A., tretješolec

J. Riboulet

Nasveti za duševno delo

NA KOLENA!

»Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, drugo vam bo navrženo.« Te besede Kristusa samega morajo biti vodilo tudi vsakemu duševnemu delavcu. Kako se je njihove vsebine zavedal veliki škof Dupanloup: »Jezus Kristus! Jezus Kristus, čigar škof sem in čigar delo opravljam! Ne smem več imeti druge misli kakor Nanj. Vse samo Zanj!« Nekaj dni po slavnostnem sprejemu v Francosko akademijo je navdušen pripovedoval: »Povzročil sem, da so ploskali evangeliju in navdušeno vzklikali Kristusu.«

»Vsako delo za resnico mora izhajati od Boga in voditi k Bogu.« Za besedami gledamo dušo in na dnu duše vidimo Boga,« je dejal sv. Avguštin. Tega so se

zavedali vsi zares veliki znanstveniki. Slavni kemik Würtz je govoril na znanstvenem kongresu v Lillu: »Znanstvenik hoče vedno više v kraljestvu resnice. Dobro pa se zaveda, da v stvarih ni zadnjega odgovora na vprašanje od kod so in zakaj, zato jih je prisiljen podrediti prvemu in edinstvenemu vzroku: Bogu.« Faraday ni pri svojih predavanjih nikdar omenjal Boga, dasi je bil zelo veren. Nekoč ga je pa omenil in slušatelji so začeli ploskati. »Začudili ste se, da sem omenil Boga. Če ga doslej nisem, je to pač zato, ker predavam izkustveno znanost. Toda vedite, da sem o Bogu prav tako trdno prepričan kakor o fiziki, ki jo predavam.« Svetovno znani astronom Arago je v Collège de France predaval o rednem teku ozvezdij. Med predavanjem naenkrat vzdikne: »Prihodnji teden bomo videli v Parizu sončni mrk. Gospodje, ta dan, to uro, to minuto bodo tri zvezde odgovorile, ne na mojo napoved, ampak na božjo zapoved.« »Izmed vseh bitij,« je zamišljen pristavil, »se samo človek upira Bogu.« Veliki prirodoslovec Fabre ni v dolgih in težkih študijah nikdar pozabil na Boga. »Po štirinosemdesetih letih opazovanja in premišljevanja ne morem reči, da v Boga verujem, ampak da ga gledam. Brez njega ničesar ne razumem. Brez njega mi je vse v temi. Vsaka doba ima svoje bolezni. Bolezen naše dobe je brezboštvo. Toda jaz bi si pustil prej kožo strgati s telesa kakor vzeti vero.«

Tako so mislili še Pasteur in mnogi drugi učenjaki in po tem so tudi živeli. Ako jih hočeš biti vreden, poklekni pri študiju tudi ti in moli velikega Boga.

Emilijan Ceve

1. Starokrščanska doba na našem ozemlju

II.

Pri izkopavanju rimskega foruma stare Poetovie na Spodnji Hajdini so poleg razrušenega Jupitrovega svetišča našli temelje starokrščanske cerkve. Kristjani so verjetno v dobi verske svobode razušili Jupitrov hram in njegovo zakladnico in iz njunega kamena na istem mestu sezidali svojo cerkev (sl. 5.). Sestavljala jo je pravokotna ladja brez preddvorja, apsido pa je v pravokotnem prezbiteriju nadomeščala polkrožna kamenita klop za duhovščino. Prezbiterij je od ladje ločil slavolok s korno pregrado. Cerkevni tlak je bil sestavljen iz marmornatih plošč; stene svetišča so bile rdeče in rumeno pobarvane, strop pa je bil lesen (sl. 2). Vzhodno od prezbiterija sta bila zunaj prizidana še dva prostora, nekaki zakristiji: prothesis — prostor za darila in zakladnica, in diakonikon — zbirališče duhovnikov. (Sl. 3.) Profesor W. Schmid postavlja to cerkev na začetek razvoja cerkvenih stavb v alpskih deželah. Najbrž je bila sezidana takoj po l. 515., verjetno na mestu, kjer je umrl mučeniške smrti sv. Viktorin.

Sl. 5
Rekonstrukcija notranjščine
starokrščanske cerkve v
Spodnji Hajdini pri Ptujju.
(Po W. Schmidu).

V 4. stol. je dobila tudi Celeia svojo bazo. (Temelji izkopani l. 1897. ob graditvi poštnega poslopja.) Obrnjena je bila od vzhoda proti zapadu. Po mozaikih sodeč je bila dolga ca. 30 m, troladijska; ladji sta ločili dve vrsti stebrov. Okoli apsida je potekala prezbiterialna klop s škofovim sedežem na sredi; pred tem je stal oltar. (Na zunanaj je imela apsida obliko pravičnega mnogokotnika.) Ladje so bile krite z lesenim stropom ali

pa so bile v ostrejšjo odprto, da se je videlo podstrešno tramovje. Tlak je bil sestavljen iz lepih mozaikov, stene pa so bile najbrž prekrte s freskami. Ždi se, da je celjsko baziliko uničil požar; pri izkopavanju so namreč našli na ožgano tramovje in na raztopljene koščke stekla. (Napadi Avarov in Slovanov konec 6. stol.) Poleg temeljev te bazilike so našli na severozahodni strani še temelje starejše, solidnejše zgrajene cerkve, ki so jo najbrž podrli ob zgraditvi pravkar opisane. Po tlorisu je celjska bazilika sorodna starokrščanski cerkvi, izkopani v Hoischhügelu pri Vratih na Koroškem in Gratzerkogelu na Gospo-svetem polju, v Hemmabergu v Junski dolini od zemljepisno oddaljenejših pa cerkvi v Duilu v Paternionu.

L. 1956. je prineslo na dan ostanke druge ptujske starokrščanske cerkve, to pot troladijske bazilike, ki je stala v bližini današnje župne cerkve. (Izkopine, najdene ob tej priliki bom opisal med skulpturnimi spomeniki.) Dalje domnevajo pri Ptujju vsaj še dve starokrščanski cerkvi: pokopališko cerkev na Rogoznici (najdena dva svečnika) in na poznorimskem grobišču na Panoramskem vrhu (najdba starokrščanskega reliefa z golobčkom).

Zanimivo je, da so na Kranjskem našli le na eno starokrščansko cerkev — na Gradišču pri Velikih Malencah, na desnem bregu Krke, jugozahodno od njenega izliva v Savo. To je bila preprosta cerkva iz poznorimske dobe, ki so jo zgradili v notranjosti obzidanega in s stolpi utrjenega gradišča. Sestavljena je bila iz ladje s polkrožno apsidno in narteksom. Ker je zelo porušena, jo je težko datirati. V florisu se približuje zgodnesrednjeveškim cerkvam. Verjetno 5. ali 6. stoletja.

V 6. stol. so postavili v Trstu, zraven opisane Marijine cerkve (na grobu sv. Justa, ki je v Trstu prestopal mučeniško smrt) troladijsko cerkev z močno bizantinskem značajem (!). Njeno središče je kupola; okoli nje so v obliki grškega križa razporejeni ostali prostori (središčna = centralna stavba), s tremi, na zunanji pravokotno maskiranimi apsidami. V 11. stol. so to cerkev podaljšali vzporedno Marijini cerkvi, dokler niso v 14. stol. obeh cerkvá, ki sta v preseljevanju narodov mnogo trpeli, združili ter povezali z novo apsidno in tako dobili petladijsko cerkev. Tržaški sv. Just nam je torej danes ohranjen le v zelo izpremenjeni obliki.

V Aemoni, kjer je bila že zgodaj ustanovljena škofija (škof sv. Maksim), doslej še niso našli nobenih ostankov starokrščanske arhitekture. Hicingerjevo mnenje, da sta stali na mestu sedanje stolnice in cerkve sv. Petra cerkvi že v starokrščanski dobi, ni z ničimer utemeljeno. (Dalje.)

DEBATNA URA

Skrb Cerkve za socialne vprašanje

Letos je minilo 50 let, odkar je izdal veliki socialni papež Leon XIII. znamenito okrožnico »Rerum novarum« o delavskem vprašanju. Ta okrožnica je dala pobude katoličanom za živahno socialno delavnost v vseh smereh. Kako velik vpliv je okrožnica imela, razvidimo tudi iz dveh novejših dejstev. Ob njeni štiridesetletnici je izdal papež Pij XI. veliko okrožnico Quadragesimo anno, ki pomeni nov pomemben dokaz skrbi katoliške Cerkve za socialno dobrobit človeštva. Ob njeni petdesetletnici pa je letos o binkošti spregovoril sedanji papež Pij XII., obenem pa so se proslave te okrožnice, združene s povečano delavnostjo katoličanov, vršile po vsem katoliškem svetu.

Poročila o teh proslavah priobčujemo z željo, da bi vsak bralec spoznal, da si brez močnega sodelovanja katoliške Cerkve ne moremo misliti zdrave in prave ureditve sveta po vojni.

Vatikansko mesto

Petdesetletnica osnovne socialne okrožnice Leona XIII. Rerum novarum in desetletnica Quadragesimo anno Pija XI. nista mogli slovesnejše proslave, kot je bila dana vernikom vsega sveta z Binkoštno poslanico Pija XII. Papeževa beseda je najlepša proslava, bila pa je obenem začetek in pogon za praznovanje obletnice med mnogimi narodi.

Vatikanski radio je bil »čudovito sredstvo, ki je pritegnilo pozornost katoliškega sveta« k obletnici, ko je razširjal glas Petrovega naslednika do zadnjega kottička na svetu in omogočal različnim ljudstvom »izmed vsakega naroda pod nebom,« da »je vsak slišal v svojem jeziku« pravi nauk.

Vatikanski tisk je proslavlil obletnico papeških pisem o socialnem nauku z nepretrgano vrsto člankov v dnevniku »L'Osservatore Romano« (podpisanih od znanih osebnosti, kot so P. Bruculeri S. J., Iginio Giordani itd.).

»Acta Apostolicae Sedis« (6.—23. jun. 1941), papežev uradni list, je prinesel besedilo Poslanice Pija XII. v vseh jezikih, ki so jo v njih oddajali na binkoštni praznik (italijansko, francosko, angleško, špansko, nemško, portugalsko, poljsko, nizozemsko, madžarsko).

Argentina

Argentinski katoličani so se postavili s proslavami, ki jih je organizirala Zveza katoliških delavskih društev.

Najlepša proslava je bila na Kongresnem trgu glavnega mesta, kjer je nadškof de La Plata opravil pontifikalno sv. mašo. Msgr. Miguel de Andrea, naslovni škof Temna in ustanovitelj Zveze, je govoril zbrani množici o skrbi Cerkve za delavstvo.

Med navzočimi so bili minister za javna dela, predsednik Narodne hranilnice, predsednik Narodnega odbora za delo ter drugi argentinski zastopniki oblasti in javni delavci.

Bolivija

Narodni svet Katoliške mladine je za petdesetletnico *Rerum novarum* priredil I. teden za socialni študij (La Paz, 15.—21. maja), ki so zanj v začetku in na koncu prosili božjega blagoslova s sv. mašo.

Na sporedu so bile med drugim razprave:

S kakšno oblastjo papež razpravlja o socialnem vprašanju;

Predhodniki krščanskega socialnega nauka;

Dogma o občestvu svetnikov in socialno vprašanje;

Pravica in ljubezen.

Razen dveh predavanj, ki ju je imel p. Buron S. J., so bila vsa dela pri tečaju na ramah članov KA, ki so dokazali svojo dobro voljo. Ker je KA v Boliviji šele v začetkih, je res pozornosti vreden trud moške mladine pri organiziranju tega I. tedna.

Apostolski nuncij in krajevni škof sta se udeležila začetnega in zaključnega zborovanja.

Prestolniški dnevnik »El Diario« je o zborovanjih poročal vsak dan.

Italija

Obletnica smrti Leona XIII. je bila povezana s proslavo petdesetletnice *Rerum novarum*. Nj. svetost Pij XII. je opozoril vso katoliško družino na socialni nauk velikega prednika.

V baziliki sv. Janeza v Lateranu so bile prižgane na Leonovem grobu sveče: hotele so izraziti priznanje in hvaležnost vsega sveta tistemu, ki je dal tako plodnosne smernice za sožitje vseh stanov, ki so od Boga poklicani, da v božjem načrtu izvršijo svojo nalogo.

Za obletnico socialnih okrožnic je italijanska KA priporočala objavo binkoštno poslanice Pija XII., tudi sama jo je izdala, da jo čim bolj razširi med vse sloje. KA za moše pa je objavila sijajen komentar k poslanici z naslovom »Socialno pismo Pija XII.«

Neapoljski kardinal je predpisal za duhovska zborovanja (l. 1959, 40, 41) sledečo temo: »Filozofska, pravna in gospodarska vrednost *Rerum novarum* ob petdesetletnici«.

Profesor prava na neapoljski univerzi, De Simone, se je okrožnice Leona XIII. spominjal pred številnimi slušatelji: priporočal jo je v poglobljen študij, saj je mejnik v zgodovini zaslug Cerkve.

Katoliške revije in časopisi so prinesli celo vrsto člankov o obeh socialnih okrožnicah.

Ogrska

Svetovni evharistični kongres v Budimpešti. Ogromna dvorana Viggdo ni mogla sprejeti neizmerne množice; več tisoč ljudi je vztrajalo zunaj, da so po zvočnikih mogli poslušati predavanja.

Nj. emin. apostolski nuncij Rotta se je udeležil zborovanja, dalje nadvojvoda Jožef in Albert, nadvojvodinja Gabriela; ministra za narodno vzgojo je zastopal državni tajnik dr. Jožef Stolpa. Naj omenimo samo še grofa Zichyja, nadškofa v Kaloči, msgr. Zcapiha, škofa v Veszpremu, mnogo civilnih oblastnikov, predstavnikov kulturnega in političnega življenja in celotno predsedstvo KA. Uvodno predavanje msgr. Zichyja je govorilo o načelih okrožnice *Rerum novarum* in *Quadragesimo anno*.

Tečaji »katoliške univerze« v Esztergomu so obravnavali socialne probleme in njih aktualnost, ter pojem države.

Dogodivščina na morju

Jón Svensson (Nonni)

Kakor blazen sem gibal z rokami in nogami, da preplezam strmo in mokro vodno pot do vrha. Obupen napor in do zadnjih moči izčrpljiva borba za življenje in smrt.

Moči so pojemale. Izgubljen sem — to sem čutil — nisem več mogel — dušilo me je. —

»Bog, usmiljeni — pomagaj!« je vpilo v moji duši.

Toda, kaj je to? Sredi vode zadenem ob neko trdo reč. Zagrabim tako, kot more prijeti le človek, ki se potaplja.

Bila je veriga.

Hotel sem se verige trdno oprijeti, kar bi pa bila moja smrt. Nehote sem se vzpenjal ob verigi; še par prijemov in pogledal sem iz vode.

Rešen sem bil, toda do smrti izčrpan in oslavljen.

Curek slane morske vode je bušnil iz ust in čist svež zrak je oživiljal moja prsa — kakšen neopisljiv občutek blaženosti.

Zavedel sem se in odprl oči. Ne daleč od mene sem opazil ognjen blesk vode in obenem čul skrbi polne klice na pomoč. Zaznal sem glasove svojih tovarišev, ki so me iskali. Vmes je bilo slišati globoke moške base, najbrž tujih mornarjev, ki so opazili nesrečo in hiteli na pomoč.

Ves sem bil še omotičen in nisem mogel dati od sebe nobenega glasu.

Do vratu v mrzli vodi sem se trdno držal verige, na kateri je bilo pripeto sidro. Polagoma sem se z globokim dihanjem zavedel.

Začel sem klice svojih tovarišev tudi razumevati. Sedaj sem jasno spoznal ves svoj položaj, toda nisem še mogel govoriti.

»Bodi zahvaljen, moj Bog, da si me rešil smrti!« Globoko hvaležnost sem čutil v srcu.

»Tule mora biti!« sem slišal glasove iz našega čolna.

»Ne, glej, tu na desno se nekaj v vodi premika — spet je izginilo!«

Med mnogimi drugimi glasovi sem mogel zaznati tudi glas mojega malega prijatelja Elisa.

»Mi moramo nazaj! Nazaj!« je vpil Elis. »Pri ladji je padel v vodo. Tam mora biti. Brž tja veslajte!«

»Ne!« je rekel nekdo drugi. »Preiskati moramo z vesli najprej vodo okoli čolna. Biti mora nekje tukaj pod vodno površino.«

Iskali so, toda zaman.

Veslali so nazaj, nekoliko postrani in obstali ne daleč od mene.

»Bog, kako je grozno, da ga ne najdemo!« je v skrbeh stokal Elis.

»Saj zna vendar plavati,« je nekdo omenil. »čudno, da ne priplava na površje.«

»Vzrok bo najbrž ta,« je razlagal Elis, »da je dobil prehud udarec na glavo, ko je butnil ob sidro. Gotovo je na glavi zelo ranjen.«

Zatem je bilo zopet vse tiho. —

Mornarji iz jadrnice so s svetilkami že splezali v rešilni čoln in se bližali našemu čolnu.

(Dalje.)

S. Zupančič, četrtošolec

Krasno! Kakor bi vozili po zraku!

Za bistre glave

1. Številnica

$$\begin{array}{r}
 2\ 1\ 1 + 8\ 4 + 5\ 4 + 4\ 9\ 8\ 7\ 6\ 7 + 12 + \\
 13\ 14\ 4\ 15\ 9\ 5\ 18\ 4\ 17 + 7\ 5 + 10\ 16\ 2 + \\
 5\ 4 + 5\ 9\ 11\ 2\ 14\ 5\ 7 + 8 \\
 + 11\ 2\ 8\ 14\ 10\ 19\ 9\ 5\ 18\ 4\ 17 = x
 \end{array}$$

Ključ: 1 2 3 4 5 = spodnji del rastline
 6 7 8 9 = reka pa tudi drevo
 10 11 = nada z drugo besedo
 12 13 14 4 15 = najboljši učitelj
 16 17 4 14 18 = raste na Štajarskem
 19 4 = prislov

2. Čarobni kvadrati

	e	e	i	i	a	a	a	a	
1	k	k	k	l	k	m	m	o	2
	n	n	o	o	o	o	o	s	
	o	o	p	r	s	s	t	t	
	a	a	a	a	a	a	e	e	
	a	a	e	e	e	e	k	k	
3	h	j	k	r	l	l	l	n	4
	s	s	t	t	o	o	p	s	

Imamo pet čarobnih kvadratov, v katerih moremo vsako besedo brati navpično in vodoravno obenem. Poskusimo jih rešiti iz danih črk; besede namreč pomenijo:

1. zabavišče; reka na Uralu; rimski cesar; del trdnjave.

2. kmečko orodje; poljski plevel; slovanski vladar; del tvarine.

3. plemo; poldrag kamen; ostanek pri gorenju; naziv za očeta.

4. kraj pri Trbovljah; domača žival; gruča; zagon.

Kdor bo pravilno rešil te štiri čarobne kvadrate, bo obenem že dobil tudi petega, ki je v sredi. Besede pomenijo: padavina; predstojnik samostana; vrsta maščobe; grška sveta gora.

5. Besednica

Žafran, Kansas, Maleš, skiff, inženir, knjigarna, blagoslov, podjetnik, hudodelec, Boncour, imenovalnik.

Iz vsake besede je treba vzeti po tri zapovrstne črke, da dobimo ime in priimek slovenskega pisatelja in naslov njegovega najnovejšega dela.

Rešitve pošljite do 12. decembra.

Rešitve ugank

1. Skrit pregovor: Kakor kdo živi, tako umrje.

2. Posetnica: Vsak dan zelje.

3. Številnica: Ne odkrivaj svojega srca vsakemu človeku.

4. Posetnica: Mir vam bodi.

Za nagrado je bila izžrebana **Kamušič Sonja**, šestošolka pri Uršulinkah. Nagradno knjigo dobi na upravi.

Poskusi!

Vino in voda. Če hočeš, da bo plavalo vino nad vodo, položi na površino vode v kozarec skorjico kruha, na katero vlijaj vino po kapljicah. Če si delal zelo pazljivo, se ne bo zmešalo.

Igralca stojita na desni nogi, z levico pa držita levo nogo. V desni roki držita vsak svojo svečo. Če je od obeh prižgana samo ena, ali je res, da zastoj poskušata prižgati še drugo? Pravijo, da je še težje, če klečita in z levico držita pridvignjeno nogo.

Poverjeniki! V decembru mora biti plačane vsaj polovico naročnine.